DIALEKTINEN TULEVAISUUDENTUTKIMUS JA SOSIOTEKNISET VASTAKKAINASETTELUT

Toni Ahlqvist
Professori
Oulun yliopisto
Tulevaisuusvaliokunta 16.2.2018

PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT

Projektin tavoitteena on

1. Kehittää menetelmä tulevaisuuden sosioteknisten vastakkainasettelujen analysoimiseksi
2. Tutkia radikaalien teknologioiden yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja vaikutuksia

Projekti perustuu ns. dialektiseen tulevaisuudentutkimukseen

- Lähtökohtana on se, että radikaalit teknologiat avaavat erilaisia yhteiskunnallisia kehityspolkuja ja vastakkainasetteluja
- Nämä kehityspolut ja vastakkainasettelut muodostavat yhteiskunnallisia kenttiä

Projekti on kytköksissä Radikaalit teknologiat -raportin päivitykseen

TYÖVAIHEET

TYÖVAIHE 1: TEOREETTINEN TAUSTA

- Dialektisen tulevaisuuden-tutkimuksen määrittelyä
- Dialektisen ajattelun muunnelmat
- Viitekehyksen ja menetelmän taustoitus

TYÖVAIHE 2: VIITEKEHYS JA MENETELMÄ

- Viitekehyksen ja menetelmän rakentaminen
- Kenttäteorian soveltaminen dialektisessa TT:ssa
- Jännitteiden kuvaus ja visualisointi

TYÖVAIHE 3: EMPIIRINEN ANALYYSI

- Menetelmän soveltaminen
- Empiirisen analyysin toteuttaminen valittujen radikaalien teknologioiden pohjalta
- Yhteenveto ja johtopäätökset

VASTAKKAINASETTELUJEN KENTTÄ

Teoreettisena käsitteenä **kenttä** pohjautuu ranskalaisen sosiologi Pierre Bourdieun ajatteluun. Hän on määritellyt kentän esimerkiksi seuraavasti:

”Kuten magneettikenttä, kenttä on voimalinjojen systeemi. … kenttää jäsentäviä toimijoita voi kuvata joko vastakkaisina ja yhteen suuntaan vetävinä voimina ja nämä voimat määrittävät kentän rakenteen tiettynä ajanhetkenä.” (1969: 89)

Kenttä toimii tässä analyysia jäsentävänä **käsitteellisenä instrumenttina,** jolla tarkastelen radikaaleja teknologioita ja niiden aikaansaamaa sosioteknistä muutosta

Kenttä rajataan tunnistamalla **yhteiskunnallinen jännite** tai **jännitteistö,** joka on seurausta radikaalin teknologian asettumisesta osaksi yhteiskunnallista toimintaa

Jännite määritellään iteratiivisesti radikaalien teknologioiden **jaettujen toiminnallisuuksien** ja **muutospotentiaalin** perusteella

Kentän ”komponentteja” ovat **radikaalit teknologiat** ja **teknologioita soveltavat ja teknologioiden vaikuttamat toimijat** eli kansalaiset, organisaatiot ja yritykset

KENTTÄ SOSIOTEKNISTEN VASTAKKAINASETTELUJEN ANALYYSISSA

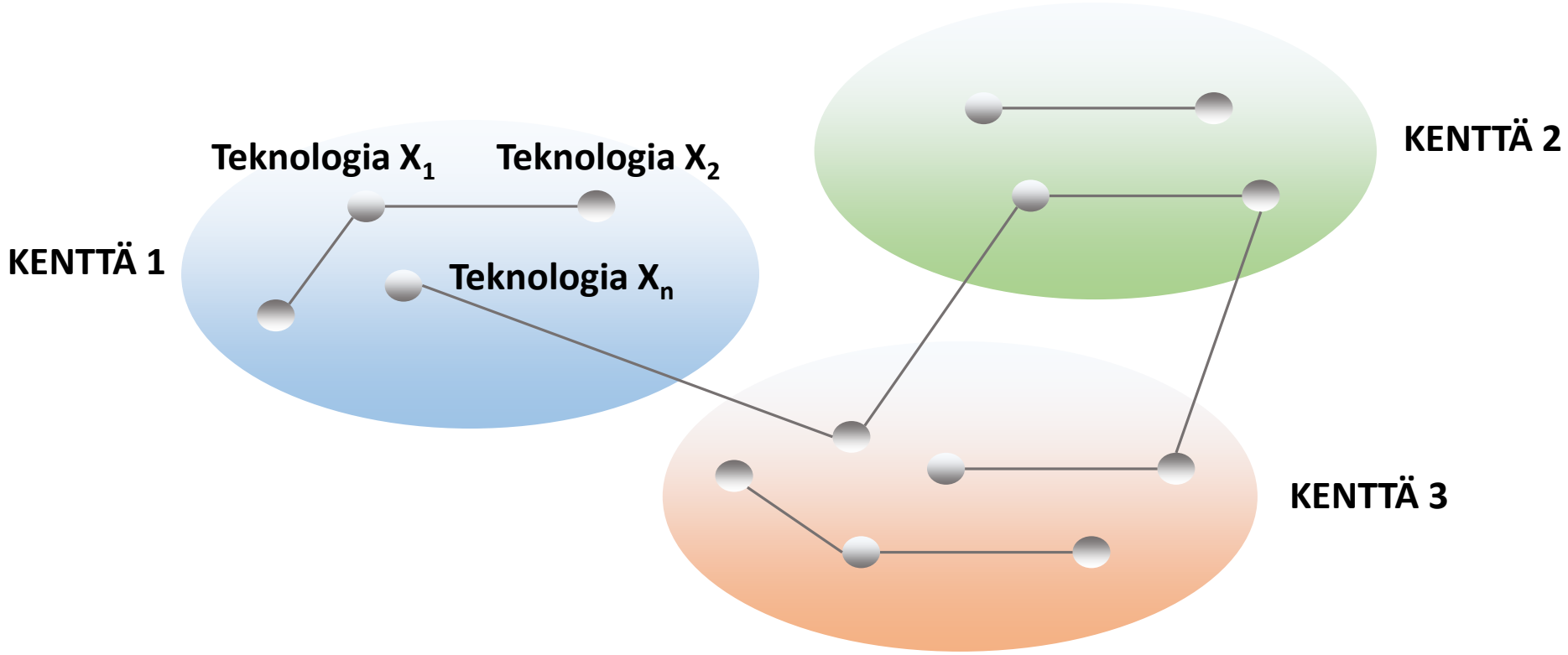

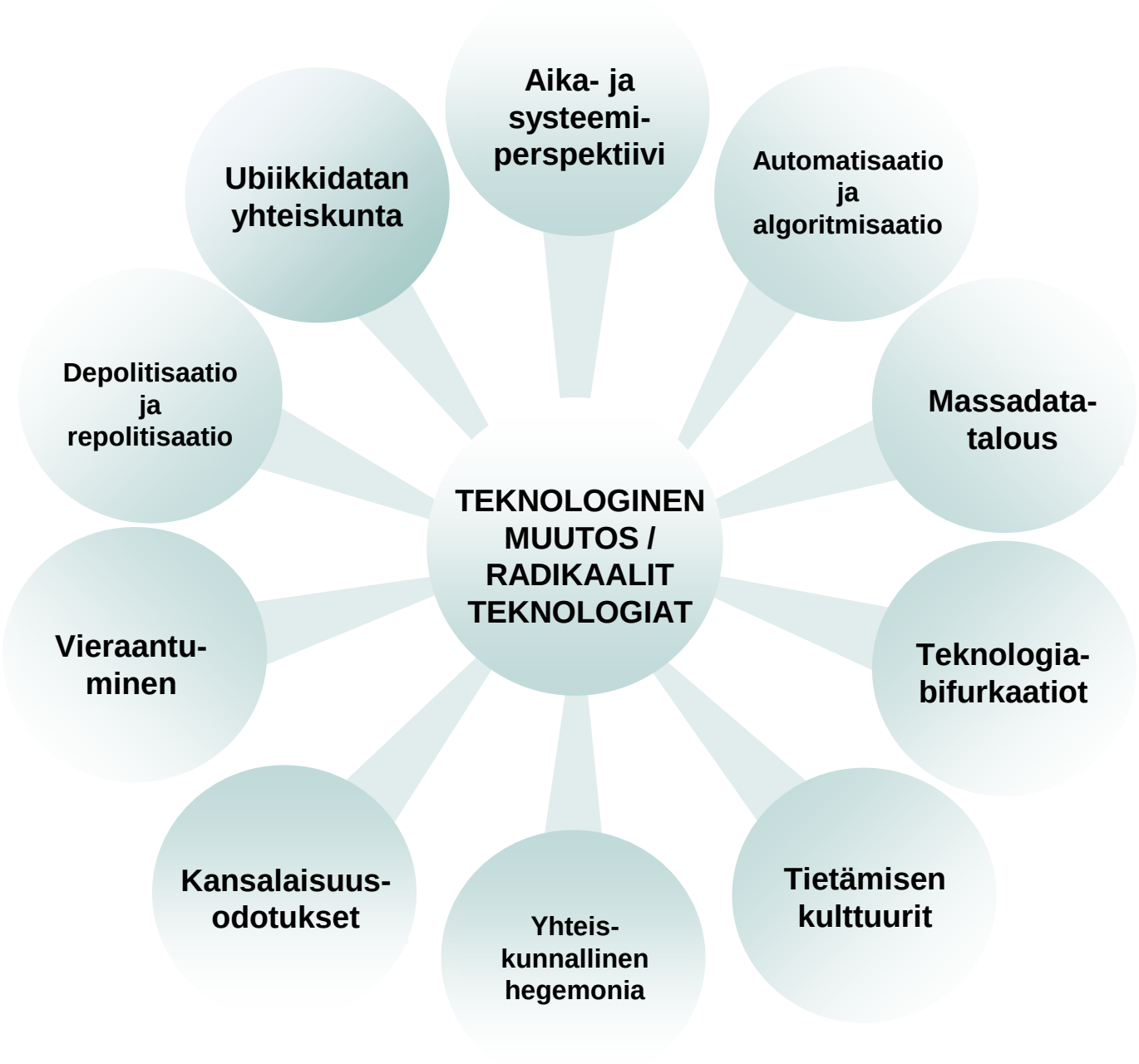

KENTTIÄ/ JÄNNITTEITÄ (TYÖVEDOS)

ESIMERKKEJÄ

Massadatatalous:
Informaatiomonopolit

Ubiikkidatan yhteiskunta:
Uudet ubiikkiseurannan muodot

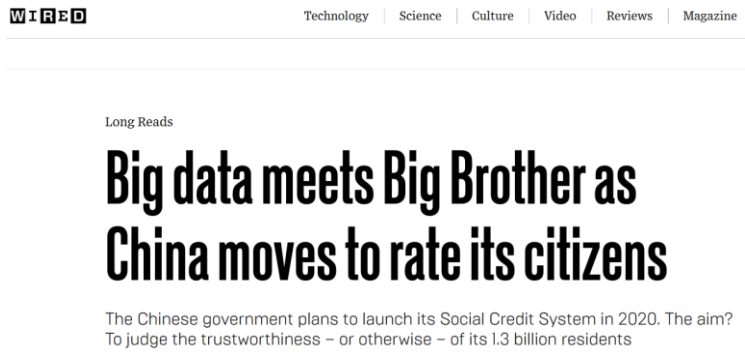

Teknologiabifurkaatiot:
Synteettinen biologia vs ”pyhä elämä”

